

ВІДГУК

офіційного опонента доктора медичних наук професора **ПОЛІЩУКА Сергія Степановича** на дисертаційне дослідження **Вітковського Олександра Олександровича «Клініко-лабораторна характеристика гострого одонтогенного періоститу в дітей на тлі патології щитоподібної залози та його комплексне лікування»**, подане до захисту до спеціалізованої вченої ради ДФ 76.600.053 створеної згідно наказу ректора закладу вищої освіти Буковинського державного медичного університету №01/Д від 03.01.2023 р. на здобуття наукового ступеня доктора філософії галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 221 «Стоматологія»

Актуальність обраної теми дисертації. Гнійно-запальні процеси щелепно-лицевої ділянки залишаються найбільш розповсюдженою патологією в щелепно-лицевій хірургії. За даними науковців, одонтогенні запальні процеси щелепно-лицевої ділянки займають від 40% до 83% серед стоматологічних хворих хірургічного профілю.

На сьогодні проблема патології щитоподібної залози, її впливу на стан здоров'я та інтелектуальний розвиток населення, у першу чергу дитячого, є надзвичайно актуальною. Ряд регіонів України, у тому числі й Буковина, за критеріями ВООЗ оцінюються як території з легким та помірним ступенем йодного дефіциту, що є причиною розвитку, так званих, йоддефіцитних захворювань, провідним з яких є тиреопатологія.

Велика чисельність ураження дитячого та підліткового населення нашої держави захворюваннями щитоподібної залози спрямовує вектор наукових досліджень у цьому напрямку. Домінуючою патологією є дифузний нетоксичний зоб. Регіонально обумовлені системно-соматичні зміни в організмі дитини, безумовно, впливають на процеси формування тканин зубо-щелепного сегменту та їхню функціональну спроможність, нерідко стають тригером чи потенціюють дію загальновідомих місцевих чинників розвитку захворювань тканин ротової порожнини.

Тому, дослідження, спрямовані на вивчення морфо-функціонального стану зубощелепної системи дітей за умов одонтогенних запальних процесів на тлі захворювань щитоподібної залози, є актуальними, перспективними та

ефективними щодо поліпшення лікувально-профілактичної стоматологічної допомоги дітям.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота є фрагментом науково-дослідної роботи кафедри терапевтичної стоматології Буковинського державного медичного університету «Розробка методів діагностики, терапевтичного лікування та реабілітації стоматологічних хворих» (ДР № 0111U003681) та кафедри стоматології дитячого віку Буковинського державного медичного університету на тему «Розробка методів профілактики та лікування основних стоматологічних захворювань у дітей з урахуванням чинників ризику їх розвитку» (ДР № 0121U110122). Здобувач є безпосереднім виконавцем окремих фрагментів даних робіт.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна. Дисертаційне дослідження Вітковського Олександра Олександровича на тему «Клініко-лабораторна характеристика гострого одонтогенного періоститу в дітей на тлі патології щитоподібної залози та його комплексне лікування» є оригінальною науковою працею, яка виконана на належному науковому рівні та містить низку науково обґрунтованих рекомендацій, що можуть бути впроваджені в практичну охорону здоров'я.

У дисертаційній роботі наведено теоретичне обґрунтування та вирішення актуального завдання – удосконалення методів діагностики та лікування гострого одонтогенного періоститу в дітей, які мають патологію щитоподібної залози, шляхом вивчення стану місцевих захисних механізмів та їх факмакологічної корекції.

Сформульовані у дисертації положення та висновки достатньою мірою обґрунтовані, базуються на ретельно статистично опрацьованому фактичному матеріалі, наведеному у роботі. Достовірність та обґрунтованість наукових положень і висновків, сформульованих у дисертації, зумовлена правильно обраними методичними підходами, достатньою кількістю обстежених дітей (98 осіб), використанням сучасних, інформативних методів дослідження, що відповідають поставленій меті та завданням роботи. Наукові положення та

висновки базуються на результатах власних досліджень та достатньо висвітлені в опублікованих наукових працях.

Наукова новизна одержаних результатів. Уперше на підставі комплексного дослідження встановлені особливості клінічного перебігу гострого одонтогенного періоститу в дітей, хворих на дифузний нетоксичний зоб. Комплексні клініко-лабораторні обстеження дітей, хворих на гострий одонтогенний періостит на тлі дифузного нетоксичного зобу надали змогу оцінити стан місцевих захисних стрес-лімітуючих реакцій, які складають основу патогенетичних механізмів розвитку захворювання.

Запропоновано визначення низки біохімічних показників ротової рідини дітей, які хворіють на дифузний нетоксичний зоб, що дає змогу провести патогенетичну діагностику, уточнити ступінь тяжкості патологічного процесу в тканинах щелепно-лищевої ділянки та ймовірність його подальшого прогресування та резервні захисні можливості організму дитини.

На підставі визначення показників ротової рідини дітей уточнено наукові дані про особливості локального імунного захисту та його вплив на перебіг одонтогенного запального процесу в тканинах щелепно-лищевої ділянки. Уперше запропоновані нові діагностичні та прогностичні критерії оцінювання стану в зазначених пацієнтів.

Практичне значення одержаних результатів. Розроблено та впроваджено в практику охорони здоров'я новий спосіб лікування гострого одонтогенного періоститу в дітей на тлі патології щотоподібної залози, що підтверджується актами впровадження, поданими автором.

Результати дисертаційної роботи широко впроваджено у навчальний та лікувальний процес лікувальних та навчальних закладів України.

Апробація результатів дисертації. За темою дисертаційної роботи опубліковано 19 друкованих праць: 6 наукових статей, із них 5 у фахових наукових виданнях України і 1 – у журналі, що цитується в наукометричній базі Scopus, 11 публікацій – у наукових журналах, збірниках, тезах з'їздів, конгресів, конференцій, одержано 2 патенти України на корисну модель. В усіх публікаціях здобувача чітко та лаконічно відображені головні тези дисертаційної роботи.

Оцінка структури, змісту та форми дисертації. Дисертаційна робота Вітковського Олександра Олександровича має загальноприйняту структуру і складається з анотації українською та англійською мовами, списку опублікованих праць за темою дисертації, вступу, огляду літератури, опису матеріалів та методів дослідження, трьох розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів дослідження, висновків, списку використаних джерел літератури. Робота викладена на 194 сторінках комп'ютерного тексту. Список літератури містить 287 джерело (158 – кирилицею, 129 – латиницею). Фактичні дані зведені у 17 таблицях, робота проілюстрована 28 рисунками.

Анотація містить стислий виклад основних положень та результатів дисертаційної роботи, оформлена згідно з вимогами.

У «**Вступі**» на 7 сторінках обґрунтовано актуальність дослідження, сформульовано його мету, визначено предмет та об'єкт дослідження, підкреслено нові положення, теоретичне та практичне значення отриманих результатів. Для досягнення поставленої мети визначено конкретні завдання, наведено перелік методів дослідження. В даному розділі зазначено особистий внесок здобувачки, відомості про оприлюднення та апробацію результатів дослідження.

Розділ 1. «Захворювання тканин пародонта в дітей на тлі патології щитоподібної залози» (Огляд літератури) викладений на 14 сторінках машинопису, складається з трьох підрозділів. Перший підрозділ присвячений формуванню патогенетичних механізмів розвитку та прогресування запальних процесів щелепно-лицевої ділянки, другий – описує основні підходи щодо їх діагностики та третій – підвищення ефективності лікування та профілактики запальних захворювань щелепно-лицевої ділянки в умовах клінічної практики. На основі аналізу літератури сформульовані проблемні та недостатньо вивчені аспекти, виділені завдання, що потребують негайного вирішення для підвищення ефективності лікування гнійно-запальних захворювань щелепно-лицевої ділянки. Підрозділи викладені чітко, послідовно, структуровано, літературною мовою, а відбір наукових джерел та їх аналіз свідчить про ґрунтовність та

великий обсяг аналізу матеріалу. В кінці розділу наведений список робіт автора, де відображені результати дослідження.

Розділ 2. «Матеріали і методи дослідження» викладено на 13 сторінках, він складається з 5 підрозділів. Автор наводить клінічну характеристику обстежених дітей віком та здійснює їх розподіл на три окремі групи: I група – 30 соматично та стоматологічно здорових дітей; II група – 30 дітей, хворих на гострий одонтогенний періостит без супутньої соматичної патології; III група – 38 дітей, хворих на гострий одонтогенний періостит на тлі дифузного нетоксичного зобу.

Детально розкриває суть клінічних і додаткових методів обстеження та їхнє практичне значення, надає схеми призначення препаратів та їхню характеристику.

Розділ 3. «Клінічна оцінка гострого одонтогенного запального процесу в дітей на тлі дифузного нетоксичного зобу» викладений на 14 сторінках та складається із 2 підрозділів, проілюстровано 7 таблицями, 3 діаграмами, 3 рисунками, котрі ґрунтовно зображають його текстовий зміст.

У зазначених підрозділах наведено опис середньої тривалості стаціонарного лікування хворих з гнійно-запальними процесами різної локалізації залежно від прогнозу. Дисертантом детально висвітлено клінічний та функціональний перебіг гострих гнійних одонтогенних запальних процесів щелепно-лицевої ділянки. Розділ закінчується обґрунтованими висновками. Наприкінці розділу наведений список робіт, де відображені результати дослідження.

Розділ 4. «Особливості функціонування захисних механізмів ротової рідини дітей за умов розвитку одонтогенного запального процесу на тлі дифузного нетоксичного зобу» поділений на два підрозділи і розміщений на 16 сторінках. Дисертант проаналізував захисні компоненти ротової рідини дітей груп спостереження, засвідчив розвиток складних дезадаптуючих механізмів у середині системи антиоксидантна система захисту з недостатністю як антипероксидної, так і антирадикальної складових. Також були виявлені розбалансування в імунних захисних компонентах. Розділ написано на високому науковому рівні з детальним поясненням отриманих результатів. Розділ

ілюстрований 2 таблицями, 8 діаграмами, які істотно полегшують сприйняття матеріалу. Розділ закінчується аргументованими висновками, списком робіт автора, де відображені результати дослідження.

Розділ 5. «Аналіз клініко-параклінічних результатів та спостереження за дітьми під час лікування гострого одонтогенного періоститу на тлі дифузного нетоксичного зобу». Викладений на 15 сторінках, ілюстрований 4 таблицями, 10 діаграмами, 6 рисунками та поділений на 3 підрозділи. Дисертантом проводиться характеристика клінічного стану дітей у динаміці лікування гострого одонтогенного періоститу на тлі дифузного нетоксичного зобу у підрозділі (5.1), оцінка стану антиоксидантої системи захисту ротової рідини дітей у динаміці лікування гострого одонтогенного періоститу на тлі дифузного нетоксичного зобу – підрозділ (5.2), характеристика стану захисних компонентів ротової рідини дітей у динаміці лікування гострого одонтогенного періоститу на тлі дифузного нетоксичного зобу – підрозділ (5.3).

Розділ «Аналіз і узагальнення результатів» містить стислий виклад основних положень дисертації із ґрунтовним порівнянням власного фактичного матеріалу з результатами відомих досліджень, є змістовним, достатньо лаконічним.

Висновки та практичні рекомендації відповідають отриманим результатам, меті та завданням роботи. Результати дослідження викладені відповідно до порядку виконання поставлених завдань, мають переконливе обґрунтування їх теоретичної важливості та доцільності використання в практичній медицині. Дисертаційна робота ілюстрована достатньою кількістю рисунків та таблиць, що вказує на відповідність роботи сучасним вимогам.

Наведений список літературних джерел оформлений відповідно додатку 3 Вимог до оформлення дисертації. Переважають джерела останніх 5 років. Список використаних джерел містить достатню кількість закордонних та вітчизняних літературних посилань.

Дотримання принципів академічної доброчесності. За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації, не було виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації. Текст представлених

матеріалів дисертації Вітковського Олександра Олександровича, на тему «Клініко-лабораторна характеристика гострого одонтогенного періоститу у дітей на тлі патології щитоподібної залози та його комплексне лікування» є унікальним на 97%. Дисертація та наявні за її темою публікації не містять академічного плагіату.

Зауваження до роботи:

1. У тексті рукопису дисертаційного дослідження зустрічаються технічні огріхи, стилістичні та граматичні помилки.
2. На мою думку, дисертантом некоректно обрано стиль бібліографічного запису.
3. На рисунках 5.4, 5.5 діаграми зображені без даних контролю, що ускладнює їх прочитання.
4. Динаміку змін досліджуваних показників у дисертаційному дослідженні слід вказувати чіткіше, в межах десятих та сотих долей одиниці.
5. Висновки перевантажені цифровим матеріалом, що не дозволяє зосередитись на власне одержаних результатах.

Варто відмітити, що всі зауваження до роботи носять більш дискусійний, ніж принциповий характер та не знижують загального позитивного враження від проведеної роботи.

У порядку дискусії прошу дисертанта надати пояснення з наступних питань:

1. Яку мету Ви переслідували вдосконалюючи схему лікування гострих одонтогенних періоститів у дітей?
2. Чи спостерігали Ви ускладнення під час використання запропонованих Вами препаратів?
3. Чи має значення віковий критерій у розвитку гострих одонтогенних періоститів у дітей?

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.
Дисертаційна робота О.О. Вітковського на тему «Клініко-лабораторна характеристика гострого одонтогенного періоститу у дітей на тлі патології

цитоподібної залози та його комплексне лікування» є самостійною, завершеною, особисто виконаною кваліфікаційною науковою працею, в якій одержані нові, науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, які в сукупності вирішують актуальне завдання в галузі стоматології – підвищення ефективності лікування дітей, хворих на хронічний катаральний гінгівіт на тлі дифузного нетоксичного зобу, на основі вивчення клініко-імунологічних особливостей захворювання шляхом удосконалення методів діагностики та фармакологічної корекції.

За актуальністю теми, науковим та методичним рівнем виконаних досліджень, науковою новизною, теоретичним та практичним значенням і повнотою опублікування результатів дисертації, а також оригінальністю текстових даних (відсутністю порушення академічної доброчесності) робота Вітковського Олександра Олександровича на тему «Клініко-лабораторна характеристика гострого одонтогенного періоститу у дітей на тлі патології щитоподібної залози та його комплексне лікування» відповідає п.6 «Присудження ступеня доктора філософії», «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року №44, щодо дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 221-Стоматологія.

Офіційний опонент:

професор кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії

Вінницького національного

медичного університету ім. М.І.Пирогова

доктор медичних наук, професор

Сергій ПОЛІЩУК